Ας πούμε ότι μεγάλωσα και μεγαλώ νω, κοντά σε πλατείες. Σε τρία πολύ διαφορετικά σημεία της Αττικής. Οι εικόνες που έχω από το παρελθόν, από αυτά τα τμήματα της πόλης, τις πλατείες εν προκειμένω, με αυτό που υπάρχει σήμερα, έχουν ελάχιστη σχέση. Τούτη η διαφορά, σηματοδοτεί την οικονομική και κοινωνική μετάλλαξη της κοινωνίας.

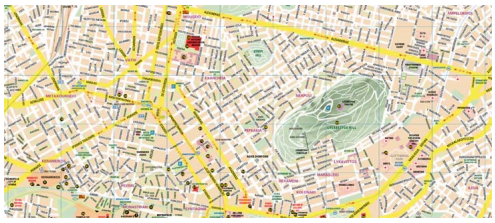

Τι θέλει να είπει άραγε ο ποιητής, ενθάδε ;

Αν πάμε κάτι παραπάνω από 40 χρόνια πίσω, λίγο μετά τα μέσα της δεκαετίας του ’70, μπορώ εύκολα να θυμηθώ την μορφή από τις δυο πλατείες, από όπου το σπίτι μας, ακόμα και σήμερα, βρίσκεται ανάμεσα.

Υπήρχαν τα εξής καταστήματα που δεν υπάρχουν τώρα. Φωτογραφείο, μπακάλικο, εστιατόριο – μαγέρικο, κατάστημα ηλεκτρικών ειδών, κουρείο, γαλατάδικο - ριζογαλάδικο. Στον αντίποδα σήμερα υπάρχουν τα εξής που δεν υπήρχαν τότε. Τράπεζες, σούπερ μάρκετ, μπαρ, café, και άλλα café, θέσεις στάθμευσης, παγωτατζίδικα - βαφλατζίδικα, ησυχία.

Επιπροσθέτως, η εύκολη δυνατότητα μετακίνησης προσφέρει πλέον μια οικουμενικότητα στη σύνθεση του κοινού της πλατείας, καθώς προσέρχονται και από διαφορετικές γειτονιές. Πράγμα το οποίο συνέβαινε και στο παρελθόν, αλλά σε μικρότερη κλίμακα και πρωτίστως σε κεντρικές πλατείες, όρα την λαϊκή της Ομονοίας, την ιστορική του Συντάγματος και βεβαίως την κοσμική του Κολωνακίου ή «μπιντέ», κατά Μάριο Χάκκα.

Ας μείνουμε κάπως απόκεντρα, γεγονός που μας δίνει αρκετό υλικό για παρατηρήσεις.

Περνώντας στον 21ο αιώνα και ειδικότερα στην εποχή των μνημονίων, υπάρχει μια ισχυρή τάση στην μικρομεσαία επιχειρηματικότητα, που εκφράζεται με μια εμμονή στην δημιουργία café. Υπάρχουν ασφαλώς και τα μεγάλα σχήματα, οι πολυεθνικές, οι εισηγμένες, τα φραντσάιζιν και τα τοιαύτα που νέμονται και αυτόν τον χώρο, αλλά η κύρια ροπή για όσους θέλουν να κάνουν κάτι δικό τους, δεν είναι παρά η δραστηριοποίηση στο χώρο της εστίασης.

Η οικονομία δείχνει, περιέργως, να απορροφά μεγάλο όγκο αυτής της τάσης διότι, είτε η απόγνωση της ανεργίας, είτε η κουταμάρα της απώλειας ζωτικού χρόνου, είτε η ανοησία κάθε μόδας, στέλνει πολλές ηλικίες στα αντίστοιχα στέκια. Κλιματισμός, γουάι φάι, μάτι στον περίγυρο, κουτσομπολιό με εκδόσεις ταμπλόιντ - σκουπίδια πάνω στα τραπέζια, χαμηλό κόστος παραμονής. Αυτές λίγο πολύ είναι οι συνθήκες. Έτσι αρκετοί επιτηδευματίες επιβιώνουν ή ακόμα βγάζουν ένα αξιοπρεπές εισόδημα.

Μια ακόμα διαφοροποίηση στο χώρο των πλατειών και γενικότερα της γειτονιάς είναι τα καταστήματα του νόμιμου τζόγου. Εις το παρελθόν, ήτο το Προ – Πο και το Φαληρικόν δέλτα. Τέλος, τίποτα άλλο. Αν ήθελες άλλα κόλπα, τίποτις ζάρια, μπαρμπούτια, κούκο μονό, α βολοντέ και τα ρέστα, πήγαινες αλλού. Έβγαινες στην παρανομία της πράσινης τσόχας, σαφώς λιγότερο οδυνηρή από την παρανομία της κόκκινης παντιέρας.

Τώρα όμως, που στο Φαληρικό δέλτα ο Renzo Piano δεν το πήγε καθόλου piano piano και έστησε στο θαλάσσιο μέτωπο ένα οχυρό που πολύ θα ζήλευε ο Erwin Rommel όταν κατασκεύαζε το τοίχος του Ατλαντικού, δια να αποκρούσει τας στρατιάς του Ike, υπάρχουν δεκάδες παιχνίδια τζόγου που μπορούν να κλέψουν την ματιά, το χρόνο και τελικώς το πορτοφόλι κάθε ανίδεου φιλόδοξου. Ως εκ τούτου έχουν πολλαπλασιαστεί και η παρουσία αντίστοιχων καταστημάτων που πουλούν ελπίδα πλουτισμού στις πλατείες.

Επειδή δε, προφανώς όλα τα υφιστάμενα δεν αρκούν, ανάμεσα στα μεγαλειώδη σχέδια, ξεχωρίζει και η μετακόμιση του καζίνο εις το ιστορικόν Αμαρούσιον και η δημιουργία νέου πολυτελεστάτου, εις το πολύπαθο Ελληνικόν, ίνα ξεβρακώσουν νομίμως και τον τελευταίον φιλόπλουτον, μυαλοφυγόδικον τζογαδόρον.

Επανερχόμενοι στις πλατείες να θυμηθούμε και εκείνες που έχουν ολότελα χάσει το χαρακτηρισμό, δηλαδή δεν είναι πια πλατείες. Πρόχειρα αναφέρω την πλατεία Κέννεντυ στο Χαλάνδρι και την πλατεία Καλλιθέας, που οι κυκλοφοριακές ανάγκες κατ' ουσίαν τις κατήργησαν και έτσι, οι σύγχρονες αβενιάδες τέμνουν τους πρώην ελεύθερους δημόσιους

χώρους.

Ενθαρρυντικό για την Καλλιθέα το γκρέμισμα των εκεί φυλακών το ‘66 και η ανέγερση σχολικών κτιρίων, χωρίς να λησμονούμε ότι τα σχολεία δεν πρέπει να είναι φυλακές και οι φυλακές οφείλουν να έχουν σχολικά χαρακτηριστικά.

Ολοκληρώνοντας να υπογραμμιστεί και μια υπερβολική ευγένεια προς τους πάτρονές μας στα όρια, ίσως, της δουλικότητας, που οδήγησε την πλατεία Αγάμων να μετονομαστεί σε πλατεία Αμερικής. Κάποιοι κακόβουλοι θα επρότειναν, εις μιαν επίδειξιν περιφρόνησεως, και την ονομασία «Άγαμοι Θύται», συνάδουσα απολύτως με το σύνθημα της Μεταπολιτεύσεως: «*Έξω, Τώρα, οι Αμερκάνοι*».

Όπως και να έχει, μια μικρά, ολίγιστη νοσταλγία για τους ανοικτούς χώρους, είναι αδύνατον να απομακρυνθεί από το θυμικό των ηλικιωμένων.